



ಮೈ ಜುಮ್ಮೆನಿಸುವ ಜುಮ್ಮನ ಮರ

ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ಮುಳ್ಳು ಮೈ ಹೊಂದಿರುವ ಜುಮ್ಮನ ಮರ, ಹಳೆ ತಲೆಮಾರಿನವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ, ಮಲೆನಾಡಿನ ದಟ್ಟ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಇಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೂ ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕಿದೆ.

■ ವಿನು ಗಂಗೆ



ಏನೋ ಎಂತೋ ಜುಮ್ಮೆನಿಸು ತನುವು, ಬೆಚ್ಚಿತು ಮನವು... ಅರವತ್ತರ ದಶಕದ 'ಜಕಣಾಚಾರಿ' ಚಿತ್ರದ ಈ ಗೀತೆ, ಪ್ರೇಮಿಗಳ ನಡುವಿನ ಭಾವವನ್ನು ಜುಮ್ಮ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ, ಒಂದು ಮರ ಕೂಡ ಜುಮ್ಮ ಎನ್ನಿಸಿ ಬೆಚ್ಚುವಂತಹ ಭಾವ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ನಂಬುವಿರಾ? ಅದುವೇ, ನಮ್ಮ ಮಲೆನಾಡಿನ ಜುಮ್ಮನ ಮರ.

Zanthoxylum Rhetsa ಇದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು. ಹಠಾತ್ತನೆ ನೋಡಿದರೆ ಮಿಲಿಯಾಂತರ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ದೈತ್ಯ ಮಹೋರಗ (Dinosaurs) ಎಲೆಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ನಿಂತಿದೆ ಎಂಬಂತೆ, ದಪ್ಪ ದಪ್ಪ ಬೆಳ್ಳನೆಯ ಮುಳ್ಳು ಮೈ ಹೊಂದಿದ್ದು, ನೋಡುಗರಿಗೆ ಮೈ ಜುಮ್ಮ ಎನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಜಾಲಿ, ಬೂರಲು, ಕಾರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಮರಗಳ ಕಾಂಡದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳುರುವುದಾದರೂ ಆಕಾರ-ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಜುಮ್ಮನ ಮರದ ಮುಳ್ಳಿಗೆ ಅದಾವುದೂ ಸರಿಸಮವಲ್ಲ. ಜುಮ್ಮನ ಮರದ ಮುಳ್ಳು ಅದ್ವಿತೀಯ ಎನ್ನಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮರದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ 'ಮರಗಳ ಕತೆ'ಯಲ್ಲಿ ನೀವು ನೋಡಿದ್ದೀರಿ. ಅದರಂತೆ, ಈ ಮರದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ, ಅನನ್ಯತೆ ಇರುವುದು ಇದರ ಕಾಂಡದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ. ಕಾಂಡ ನೋಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮರದ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಾಗ ಕೂಡ ಹುಳಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಜುಮ್ಮ ಎನ್ನುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಹಾಗಾಗಿ ಇದರ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ ಜುಮ್ಮ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕಡೆ ಇದರ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು 'ಜುಮ್ಮನ ಹರಳು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ'. ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ಜುಮ್ಮನ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕುವ ಪರಿಪಾಟ ಹಿಂದೆ ಇತ್ತು. ಈಗ ಈ ಮರವೂ ವಿರಳ, ಇದ್ದರೂ ಜುಮ್ಮನ ಹರಳಿನ ಒಗ್ಗರಣೆ ಜನಮಾನಸದಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿದೆ.

'ಪೆಟ್ಟು' ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಬಿದಿರಿನ ಆಟಿಕೆ. ಇದರ ಉದ್ದೇಶ ಚಾಟರ್ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಗುರಿ ಹೊಡೆಯುವುದಾದರೂ, ಹೊಡೆಯಲು ಬಳಸುವುದು ಜುಮ್ಮನ ಹರಳನ್ನು. ಕಾಯಿಗೆ ಲೋಳೆ ಪದರ ಇರುವುದರಿಂದ ಬಿದಿರಿನ ಕೋಲಿನ ತೂತಿನಲ್ಲಿ ಸರಾಗವಾಗಿ ಚಲಿಸಿ ವೇಗವಾಗಿ ಗುರಿಗೆ ಹೊಡೆಯಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ಪೆಟ್ಟು ಎಂಬ ಆಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬುಲೆಟ್‌ನಂತೆ ಜುಮ್ಮನ ಹರಳು ಬಳಸಿ ಹೊಡೆಯುವ ಆಟವನ್ನು ಗೌರಿ ಗಣೇಶ ಹಬ್ಬದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು.



ಬೀಜವನ್ನು ಕಾಳು ಮೆಣಸಿನಂತೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಈಗ ನಾನು ಕಂಡಂತೆ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕಡೆಯೂ ಯಾರೂ ಇದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಜುಮ್ಮನ ಮರದ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ತೆಗೆದು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಕೆತ್ತಿ ಇಡ್ಡಿಲು ಪುಡಿಗೇ ಹಚ್ಚಿ ರಸ್ತೆಯಂತೆ ಬಳಸುವ ಆಟವನ್ನು ಆಗ ಮಕ್ಕಳು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ಔಷಧಿಗೂ ಜುಮ್ಮನ ಮುಳ್ಳನ್ನು ತೇದು ಬಳಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಇದೆ.

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಬೆರೆತುಹೋಗಿದ್ದ ಜುಮ್ಮ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಹಳೆ ತಲೆಮಾರಿನ ಜನರ ನೆನಪಲ್ಲಿ, ದಟ್ಟ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿದಿದೆ. ಗಮನ ಹರಿಸದೇ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಅದೂ ಮರೆಯಾಗಬಹುದು. ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಮರ, ಗಿಡಗಳ ವೈವಿಧ್ಯ ನಾವು ಒಂದು ಜನ್ಮ ಪೂರ್ತಿ ಕುಳಿತರೂ ಅರಿವಿಗೆ ನಿಲುಕುವಂಥದ್ದಲ್ಲ.

ಜುಮ್ಮನ ಬೀಜಗಳು ಮೊಳೆಯಲು ಆರು ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷವೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ನರ್ಸರಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಸಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದು ನನಗೆ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಐದಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೇಗೋ ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಂದ ಎರಡು ಜುಮ್ಮನ ಗಿಡಗಳು ನಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಮರವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಸಸಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರೈಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬೇಗ ಬೆಳೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. ಮರ ಬೆಳೆದು ಬೃಹದಾಕಾರ ತಾಳುತ್ತದೆ. ತನುಮನವನ್ನು ಜುಮ್ಮೆನಿಸುವ ಜುಮ್ಮ ಬೆಳೆಸಿ ಉಳಿಸಿ, ನಿಮ್ಮೊಳಗಿನ ಮರಗಳ ಕತೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿ.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ: feedback@sudha.co.in